

Richtlijnen voor het milieueffectrapport
Oprichting van een Reststoffen energiecentrale (REC) door
Omrin te Harlingen

Vastgesteld door:
College van Gedeputeerde Staten
van de Provincie Fryslân
op 27 maart 2007.

Inhoudsopgave

Deel A: richtlijnen voor de inhoud van het MER

1. Inleiding
2. Hoofdpunten van de richtlijnen
3. Achtergrond en besluitvorming
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven
5. Milieuaspecten
6. Overige onderdelen van het milieueffectrapport (MER)

Deel B: Commentaarnota

Op de inspraakavond op 18 december 2006 zijn door de volgende personen en instanties mondelinge zienswijzen naar aanleiding van de startnotitie van Omrin naar voren gebracht:

- a. mevr. Delbois van de Vereniging van Dorpsbelang, Wijnaldum, deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 11,
- b. dhr. Puite,
- c. mevr. G. Smelt, Ried, deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 1,
- d. dhr. H. Gillissen van de Socialistische Partij, werkgroep Harlingen, deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 5,
- e. dhr. J. Bloem, van de Noordelijke werkgroep bodemdaling/bodemtrillingen, de Willem betongroep,
- f. mevr. B. van der Pol,
- g. mevr. M. de Vries en
- h. mevr. E. Kubbe van de Waddenvereniging, deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 7.

Gedeputeerde Staten hebben van de volgende personen en instanties schriftelijke zienswijzen ontvangen op de startnotitie in het kader van de m.e.r.-procedure die ten behoeve van de realisatie van een Reststoffen energiecentrale (REC) door Omrin is opgesteld.

1. G. Smelt, Ried
2. E. Mees, Firdgum
3. J. Vrij en F. Vrij- van Riemsdijk, Harlingen
4. Y. Werkhoven, Harlingen
5. Socialistische Partij, afdeling Leeuwarden, werkgroep Harlingen
6. R. Slofstra, Ried
7. Waddenvereniging, Harlingen
8. F.P. Schmidt, Ried
9. College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Franekeradeel, Franeker
10. J. Leemhuis, Wijnaldum
11. Vereniging van Dorpsbelang, Wijnaldum
12. Lijst met 40 handtekeningen, Wijnaldum
13. R.A. Dirkzwager, Amsterdam
14. M. Brand, Wijnaldum
15. A. van Galen en S. Roosma, Wijnaldum
16. Drs. ing. J.G. Vollenbroek, Nijmegen
17. J. de Haan, Wijnaldum
- 17a. J.J. de Haan, Wijnaldum

18. S. Jellema en Rijpstra, Wijnaldum
19. G. A. de Haan-de Vries, Wijnaldum
20. Familie T.W. Renes, Midlum
21. J.J. de Haan, Wijnaldum
22. S. Jellema en J. Rijpstra, Wijnaldum
23. J.G.M.J. van Windt, Harlingen
24. E. Dijkstra, Wijnaldum
25. H. Bruining en N. van Dijk, Wijnaldum
26. Familie Boomsma, Harlingen
27. J. Post, Wijnaldum
28. A. Bonma, lijst met 34 handtekeningen Wijnaldum
29. S. Dijkstra, Sexbierum
30. D. Bijlsma, J. Hiemstra, M. Meester en F. Siegersma, namens de FNP-steatefraksje, Ljouwert en FNP-riedsfraksjes van Frjentsjerteradiel, Skarsterlân en Menameradiel
31. C.L. Blanksma, Wijnaldum
32. M. Metzlar, Tzummarum
33. A. van Dijk, Tsjummearum
34. G. van Dijk-Elsinga, Tsjummearum
35. A. Bouwma en J. Stormbroek, Wijnaldum
36. F.J. Udema, Harlingen
37. S. van de Woude-van de Bosch, Midlum
38. B. van der Pol, Harlingen
39. A. Krijnen-de Vries, Harlingen

Deel C: bijlagen

Deel A: richtlijnen voor de inhoud van het MER

1. INLEIDING

Het voornemen

Omrin/Afvalsturing Friesland NV heeft het voornemen om een Reststoffen energiecentrale (REC) op te richten aan de Industriehaven te Harlingen. Het doel van de REC is de thermische conversie van middelcalorische afvalstoffen op een bedrijfseconomische en milieuhygiënisch verantwoorde wijze. De oprichting van de REC is m.e.r.-plichtig op grond van het Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994 omdat er sprake is van een capaciteit van meer dan 100 ton per dag (onderdeel C, categorie 18.4 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.). De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de aanvraag voor een vergunning op grond van de Wet milieubeheer.

De procedure

De m.e.r.-procedure is van start gegaan met de bekendmaking van de door Omrin opgestelde startnotitie in de Harlinger Courant, de Leeuwarder Courant, het Friesch Dagblad en de Staatscourant d.d. 13 en 15 november 2006. Op 18 december 2006 is in Harlingen een inspraakavond gehouden. Op deze avond hebben 8 burgers en organisaties zienswijzen naar voren gebracht. Vier van deze acht mondelinge inspraakreacties zijn later nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze. Een verslag van deze bijeenkomst is als bijlage toegevoegd. Aanvankelijk bestond tot en met 27 december 2007 de gelegenheid om opmerkingen te maken ten behoeve van de richtlijnen voor het MER. Deze termijn is op verzoek van enkele insprekers op de bijeenkomst van 18 december j.l., en mede vanwege een extra geplande voorlichtingsavond van Omrin in januari te Harlingen, verlengd tot 22 januari 2007. De startnotitie heeft derhalve tot 22 januari 2007 ter inzage gelegen. Een ieder heeft de gelegenheid gehad om opmerkingen te maken en zienswijzen in te brengen over de gewenste inhoud van het op te stellen MER. Tevens is een aantal adviseurs, onder wie de Commissie voor de milieueffectrapportage, gevraagd te adviseren over de inhoud van het MER. In totaal zijn naar aanleiding van de ter inzage legging nog 39 schriftelijke inspraakreacties ontvangen (als bijlage bijgevoegd in deel C). Er zijn geen adviezen ontvangen van de wettelijke adviseurs.

Gedeputeerde Staten van Fryslân zijn het bevoegde gezag voor de vergunning op grond van de Wet milieubeheer en vormen daarmee formeel ook het bevoegde gezag in deze m.e.r.-procedure.

Alle mondeling en schriftelijk ingediende zienswijzen en adviezen zijn doorgenomen en afgewogen bij het opstellen van de richtlijnen.

De richtlijnen zijn op 27 maart 2007 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. In de richtlijnen wordt aangegeven welke inhoud het MER moet hebben. Deze richtlijnen dienen te worden gelezen in combinatie met de Startnotitie en hebben betrekking op de aanvullende informatie die moet worden uitgewerkt in het MER. De Startnotitie is als bijlage toegevoegd in onderdeel C.

De richtlijnen zullen als toetsingskader dienen bij de beoordeling van de aanvaardbaarheid van het MER.

Het advies dat de Commissie voor de milieueffectrapportage op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer heeft uitgebracht is op 30 januari 2007 door het bevoegd gezag ontvangen. Het advies is opgesteld door een werkgroep van onafhankelijke deskundigen die optreedt namens de Commissie voor de milieueffectrapportage. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Na vaststelling van de richtlijnen worden deze bekend gemaakt aan de initiatiefnemer, de Commissie m.e.r., de wettelijke adviseurs en aan degenen die zienswijzen of reacties hebben ingediend.

Leeswijzer

Deel A van dit document omvat de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen MER voor de oprichting van de Reststoffen energiecentrale (REC) door Omrin te Harlingen. Voor deze richtlijnen is het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage overgenomen. Op enkele punten zijn de richtlijnen aangevuld, uitgebreid en/of concreter gemaakt naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen.

In de hoofdstukken van de richtlijnen wordt ingegaan op de aspecten die nadere uitwerking behoeven in het MER.

Deel B bestaat uit een reactienota bij de richtlijnen. Daarin worden alle opmerkingen die wij naar aanleiding van de Startnotitie hebben ontvangen samengevat en beantwoord. In deel C zijn tenslotte alle ontvangen zienswijzen als bijlage opgenomen.

Deel C bestaat uit de bijlagen bij deze richtlijnen:

1. de startnotitie voor de voorgenomen activiteit voor Omrin,
2. het advies van de Commissie m.e.r.,
3. het verslag van de inspraakavond in Harlingen d.d. 18 december 2006 en
4. alle ontvangen schriftelijke zienswijzen.

2. Hoofdpunten van de richtlijnen

In de richtlijnen wordt een aantal punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport beschouwd. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming als deze informatie ontbreekt. Voor het MER worden de volgende punten als essentiële informatie voor de besluitvorming beschouwd:

- **een betere en nadere onderbouwing van de keuze voor de locatie Harlingen ten opzichte van de alternatieve locatie Ecopark de Wierde, waarbij ingegaan wordt op: de milieueffecten, de afzetmogelijkheden van warmte en elektriciteit, het verschil in transportbewegingen en de keuzes ten aanzien van ontwerp en technieken;**
- **het te behalen energierendement en de mogelijkheden om dit te optimaliseren;**
- **de emissies van de installatie en de wijze waarop deze emissies worden beperkt, mede op basis van de uitgangspunten van de IPPC-richtlijn;**
- **de mogelijke gevolgen voor het Natura 2000-gebied de Waddenzee;**
- **een zelfstandig leesbare en duidelijke (niet-technische) samenvatting.**

3. Achtergrond en besluitvorming

3.1 Achtergrond en doel

Het initiatief beoogt een oplossing te vinden voor de twee reststromen, zijnde Refused Derived Fuel (RDF) en grof digestaat, die ontstaan op de locatie Ecopark de Wierde van Omrin. Deze reststromen ontstaan bij de scheiding/vergisting van huishoudelijk afval. De afzet van betreffende stromen is tot nu toe problematisch gebleken. Beschrijf in het MER het gehele proces van de verwerking van huishoudelijk afval door Omrin en geef aan welke positie de REC in dit proces inneemt. Geef aan in hoeverre de samenstelling van het restafval van in-

vloed is op de keuze voor de verwerkingsmethode. Ga hierbij ook in op alternatieve verwerkingsopties die reeds zijn onderzocht.

In de startnotitie wordt gesteld dat er een capaciteitstekort is voor de verwerking van brandbare afvalstromen en dat om deze reden thans veelal wordt gestort en geëxporteerd. Presenteer prognoses hierover in het MER, rekening houdend met andere en in ontwikkeling zijnde initiatieven. Geef in het MER aan welke afwegingen een rol hebben gespeeld bij de keuze voor een Reststoffen energiecentrale in plaats van bijvoorbeeld het afval aan te bieden bij bestaande afvalverwerkingsinstallaties¹.

In de startnotitie wordt ingegaan op de gunstige logistieke en bedrijfseconomische kanten (waaronder mogelijkheden voor de afzet van restwarmte) van de locatie. Uit de startnotitie blijkt dat ESCO/Frisia Zout BV de grootste afnemer van warmte en elektriciteit zal zijn. Geef in het MER aan welke relaties er bestaan tussen Frisia en de REC in technisch, functioneel en organisatorisch opzicht².

Geef in het MER aan welke alternatieve afzetmogelijkheden er zijn indien de afname door Frisia op korte of langere termijn of definitief moet worden beëindigd en wat de gevolgen daarvan zijn³. Beschrijf in het MER ook de optie indien er geen stoomafname door Frisia is. Met name de gevolgen voor het ontwerp van de installatie, het energetisch rendement, milieueffecten en de locatiekeuze moeten daarbij in beeld worden gebracht.

Beschrijf in het MER waarom gekozen is voor de locatie Harlingen en geef de voor- en nadelen van een REC op deze specifieke locatie ten opzichte van de locatie Ecopark de Wierde in Oudehaske. Besteed daarbij aandacht aan:

- milieuaspecten, mede ten gevolge van transportbewegingen⁴;
- natuur en landschap;
- afzetmogelijkheden van warmte en elektriciteit en risico's bij beëindiging van deze afname;
- keuzes ten aanzien van ontwerp van de installatie, verbrandingstechnologie en koeling van restwarmte.

3.2 Beleidskader

In de startnotitie wordt beknopt aangegeven wat het relevante beleidskader is voor het voorname. Beschrijf ten minste de relevante randvoorwaarden uit de volgende beleidskaders en geef aan wat de consequenties zijn van het voornemen:

- natuurbeleid Natura 2000 landschap Noordzee, Waddenzee en Delta, Natuurbeschermingswet en Flora en Faunawet;
- PKB Derde Nota Waddenzee;
- 4e Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4) en Toekomstagenda Milieu;
- afvalbeleid, het landelijk afvalbeheerplan (LAP) en het Besluit verbranding afvalstoffen (BVA);
- de IPPC⁵-richtlijn met de van toepassing zijnde BREF 's⁶;

¹ In diverse inspraakreacties (zie onderdeel C) wordt gevraagd om de nut en noodzaak van de REC te motiveren in het licht van elders geplande verbrandingscapaciteit en het beleid dat gericht is op afvalpreventie. Hoewel de bestaande wet- en regelgeving dit niet voorschrijft adviseert de Commissie om de behoefte aan extra verbrandingscapaciteit in relatie tot deze verwachte ontwikkelingen wel in beeld te brengen. Dit hebben wij in de richtlijnen overgenomen.

² Zie inspraakreactie 7 (zie onderdeel C), waarin gesteld wordt dat de verbinding tussen de bedrijven zodanig is dat het de vraag is of er niet sprake is van één inrichting. De Commissie m.e.r. en ook wij adviseren in het MER op deze vraag in te gaan.

³ In onder meer de inspraakreacties 1 en 7 wordt gevraagd de gevolgen te beschrijven van een scenario waarbij er geen gegaandeerde stoomafname is door Frisia. Dit kunnen gevolgen zijn voor het ontwerp van de installatie, het energetisch rendement, milieueffecten en de locatiekeuze.

⁴ In inspraakreactie 16 (zie onderdeel C) wordt gesteld dat de IPPC-richtlijn voorschrijft dat het aantal transportkilometers betrokken moet worden bij de afweging tussen locatiealternatieven.

⁵ Integrated Pollution Prevention and Control.

⁶ Best Available Technology Reference Document.

- NER-richtlijn (emissieplafonds voor de verschillende stoffen), Besluit Luchtkwaliteit 2005, emissiebeleid;
- Streekplan Fryslân 2007, Frysk miljeuplan 2006-2009.

3.3 Te nemen besluit(en)

Het opstellen van het MER is gekoppeld aan de aanvraag voor een vergunning op basis van de Wet milieubeheer. Geef in het MER aan in welke vervolgbesluiten aanvullende kwaliteitseisen uit het MER kunnen worden opgenomen. Geef aan of een vergunningaanvraag ingevolge de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) bij Gedeputeerde Staten van Fryslân moet worden aangevraagd en in hoeverre een ontheffingaanvraag op grond van artikel 75 Flora en Fauna wet (Ffw) aan de orde is. Geef tevens aan of een vergunning op grond van de Wet op de waterhuishouding (Wwh) en/of de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) noodzakelijk is in verband met de onttrekking en lozing van koelwater, proceswater en afvalwater.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

In de startnotitie wordt een beeld gegeven van de voorgenomen activiteit door een schematische visualisatie en een toelichting. Neem deze informatie over in het MER. Voeg hieraan toe een beschrijving van de relevante technische gegevens, zoals verbrandingscapaciteit, energetisch rendement, de wijze van voorbehandeling (hoe wordt de juiste samenstelling voor verbranding bereikt) en aanvoer en opslag van afvalstoffen. Geef op een plattegrond aan hoe de belangrijkste activiteiten, zoals logistiek en verbranding, zijn gepositioneerd op het industrieterrein. Geef aan waar en op welke wijze wordt aangesloten op installaties van Frisia. Het accent van de beschrijving van de alternatieven ligt op het gebruik van de installaties. Geef in heldere processchema's de verwerkingsinstallaties en de rookgasreiniging weer. Voorzie de tabellen en legenda's van de juiste eenheden.

Ga in op de herkomst van te verwerken afvalstoffen en op de samenstelling hiervan. In verband met mogelijke emissies is het van belang inzicht te hebben in de stookwaarde en samenstelling van het brandstofpakket. Ga hierbij in op variaties van relevante parameters en op het worst-case brandstofpakket. Ga in het MER in op het acceptatiebeleid van afval en besteed hierbij aandacht aan acceptatiecriteria en acceptatieprocedures.

IPPC-richtlijn (geïmplementeerd in de Wet milieubeheer)

In de startnotitie is aangegeven dat geen strengere eisen dan het BVA (Besluit Verbranden Afvalstoffen) toegepast zullen worden. Dit is in strijd met de eisen die aan vergelijkbare installaties in Nederland zijn gesteld. Uit nadere toelichting van Omrin bleek dat de IPPC-richtlijn, zoals deze is geïmplementeerd in de Wet milieubeheer, en de bijbehorende BREF's uitgangspunt zullen zijn.

Geef in het MER aan hoe in het ontwerp van de installaties rekening wordt gehouden met de IPPC-richtlijn en de inhoud van relevante technische referenties, zoals verwoord in de BREF-documenten. Dit betreft in ieder geval de BREF's voor:

- afvalverbranding (BREF-WI);
- industriële koelsystemen (BREF-CVS);
- op- en overslag (BREF-ESB);
- energie-efficiëntie (BREF-ENE);
- monitoring (BREF-MON);
- economie en cross media effecten (BREF-ECM);

- Common Waste Water and Waste Gas Treatment/ Management Systems in Chemical Sector (BREF-CWW).

Aanvoer van afval

Geef in het MER aan hoe de verdeling over de verschillende modaliteiten, weg en water, is. Onderbouw deze informatie aan de hand van het type en de herkomst van het afval. Breng in beeld welke verkeerstromen (routes, type verkeer, tijdstippen over de dag/week, emissies van de verschillende varianten) de installatie oproept en wat de mogelijke effecten voor de Waddenzee zijn.

Overslag, opslag en voorbereiding

Geef in het MER aan op welke wijze overslag en opslag van afval en eind- en restproducten plaatsvindt en geef aan welke mogelijke emissies dit met zich meebrengt. Beschrijf de voorbereiding (het shredderen) en de te verwachten geluidsemissie.

Verbranding van het afval

In de startnotitie gaat Omrin in op bestaande verbrandingstechnologieën en geeft zij aan dat twee methoden in aanmerking komen, namelijk een wervelbed- of roosteroventechniek. De conclusie van Omrin is dat de roosteroventechnologie het beste past bij het initiatief. Deze keuze is primair gebaseerd op bedrijfseconomische beoordelingscriteria. Geef in het MER de argumenten voor deze keuze weer en ga daarbij ook in op milieuaspecten en energetisch rendement. Verder dient in het MER aandacht te worden besteed aan alternatieve verbrandingstechnologieën waaronder de wervelbedoven, en mede gelet op de internationale ontwikkelingen op dit gebied, aan de fluidized-bed ovens en de vergassings- en plasmatechnologie.

Koeling van restwarmte

Geef aan welke alternatieven er zijn voor de koeling van restwarmte en beschrijf de verschillen in energierendement en milieueffecten. Beschrijf, indien wordt gekozen voor een systeem van waterkoeling, in het MER het koelwatersysteem (doorstroom of gesloten, locatie van het innamepunt en lozingspunt, debiet, oppompsnelheid) en de effecten van de onttrekking en lozing van koelwater en de koeling van restwarmte. Dit kan voor een eventuele vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) relevant zijn. Bekijk welke maatregelen mogelijk zijn om de effecten van de onttrekking en lozing van koelwater te beperken.

Rookgasreiniging

De reiniging van rookgas bestaat uit verschillende stappen, waarbinnen verschillende varianten mogelijk zijn. In de startnotitie is aangegeven dat een voorkeur bestaat voor het reinigen van rookgas op basis van semi-droge techniek. Onderbouw de afweging tussen de mogelijke rookgasreinigingssystemen in het MER en beschrijf de verschillende varianten, mede op basis van recente vergelijkbare procedures voor afvalverbranders in Nederland. Ga daarbij in op emissies, waterverontreiniging, energieverbruik en reststoffen.

Massa en energiebalans

Geef voor de totale installatie weer:

- een volledige massabalans; breng voor de reststoffen (bodemas, vliegas, rookgasreinigingresiduen) de mate van hergebruik, afzetmogelijkheden en mogelijke knelpunten

hierbij in beeld. Bij eventuele opwerking op de locatie dienen de milieueffecten hiervan in het MER duidelijk te worden toegelicht;

- een gedetailleerde energiebalans waaruit het te realiseren netto energetisch rendement⁷ (elektrisch en thermisch) eenduidig kan worden afgeleid en waaruit naar voren komt hoe afhankelijk het rendement is van eventuele afzet van stoom of restwarmte;
- bijdrage aan de reductie van CO₂-emissie.

Storingen, onderhoud en calamiteiten

In het MER dient inzicht te worden gegeven in de maatregelen die worden genomen om de risico's bij (ernstige) storingen, groot onderhoud of 'incidenten' te beperken, met name ten aanzien van het vrijkomen van voor mens en milieu gevaarlijke stoffen naar bodem, water en lucht. De industriehaven Harlingen ligt buitendijks. Geef in het MER aan hoe groot de kans op overstroming van het terrein is en welke gevolgen dit kan hebben. Geef indien nodig aan welke maatregelen worden getroffen om vervuiling van de industriehaven en van de Waddenzee te voorkomen⁸.

4.2 Referentiesituatie

Als referentiesituatie dient de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling te worden beschreven. Geef aan welke ontwikkelingen zich zullen voordoen als de activiteit niet plaatsvindt en vergelijk de effecten daarvan met de effecten van de alternatieven. Houdt daarbij onder andere rekening met transportbewegingen.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Werk het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) uit op basis van de milieueffecten van de varianten genoemd in hoofdstuk 6 van de startnotitie, uitgaande van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Besteed onder meer aandacht aan:

- maatregelen ter beperking van de emissies, zoals het minimaliseren van de emissies naar de lucht;
- maatregelen gericht op de bevordering van de leefbaarheid, zoals het minimaliseren van de geluid-, geur- en lichthinder;
- maatregelen ter verhoging van het netto energetisch rendement;
- maatregelen gericht op een goede landschappelijke en ecologische inrichting van de gebouwen (bv. locatie en hoogte schoorsteen, hoogte gebouwen);
- maatregelen ter beperking van milieueffecten door het koelsysteem (bv. beperking warmtelozing, visintrek), indien gekozen wordt voor waterkoeling.

5. MILIEUASPECTEN

Beschrijf in het MER de effecten op de in de startnotitie genoemde milieuaspecten. Houdt daarbij rekening met de hier genoemde aandachtspunten. Beschrijf de milieugevolgen zowel onder normale bedrijfsomstandigheden als onder afwijkende bedrijfsomstandigheden, zoals opstart, (nood)stop en calamiteiten.

⁷ Hiermee wordt bedoeld het totale energetisch rendement, inclusief alle benodigde hulpinstallaties.

⁸ Zie inspraakreactie 7 (zie onderdeel C) waarin gewezen wordt op de risico's van de buitendijkse locatie.

5.1 Luchtkwaliteit

Beschrijf in het MER de gevolgen van het initiatief voor de luchtkwaliteit, ook als er geen sprake zal zijn van normoverschrijding, inclusief toename van transport via weg en water. Voer modelberekeningen uit conform het Meet- en rekenvoorschrift bevoegdheden luchtkwaliteit (Mrv) van november 2006 en toets aan de normen die het Besluit luchtkwaliteit (Blk) 2005 stelt⁹. Bereken met actuele berekeningsmodellen voor de verschillende varianten en alternatieven de volgende emissieconcentraties naar de lucht:

- fijn stof (PM10)
- NOx
- zware metalen (Cd, Hg en Tl)
- dioxines
- dibenzofuranen
- zure componenten zoals SO₂, HCl en HF.

Bereken de jaargemiddelde concentraties, zowel uitgaande van de gemiddelde samenstelling en verontreinigingsgraad van de afvalstoffen en de verwachte gemiddelde verwerkingscapaciteit, als van de uitersten daarin.

Beschrijf de emissies die optreden ten gevolge van het initiatief, de immissieconcentraties en presenteer de contouren voor de meest kritische stoffen. Breng deze in combinatie met de heersende achtergrondconcentraties in beeld, gerelateerd aan de huidige normstelling volgens het Besluit Luchtkwaliteit 2005 en Europese regelgeving.

Bereken voor de Waddenzee de depositie van zware metalen (Hg, Tl en Cd) en geef aan wat de toename is van de hoeveelheid zware metalen door het initiatief in de Waddenzee ten opzichte van de reeds aanwezige hoeveelheid. Bereken voor het punt van de maximale depositie de relatieve bijdrage van de REC aan de concentraties van verzurende stoffen (door emissies van SO₂ en NOx) en zware metalen (Hg en Cd) in de Waddenzee.

Ga in op geuremissie die gepaard kan gaan met opslag, overslag en verwerking van het afval. Geef de geurcontouren en relatie met de omgeving weer en licht maatregelen toe en ga in op externe veiligheidsaspecten en licht en geluidhinder.

5.2 Geluidhinder

Geef de geluidsbelasting van de verschillende activiteiten (onder andere het shredderen) en de toename van transport weer in geluidscontouren. Beschrijf mogelijke maatregelen om geluidsemissie te reduceren.

5.3 Externe veiligheid

Beschrijf de (externe) veiligheidsrisico's in de huidige situatie en referentiesituatie. Geef aan welke veiligheidsrisico's de verschillende alternatieven met zich meebrengen en benoem maatregelen om deze risico's te minimaliseren. Ga specifiek in op risico's bij storingen of calamiteiten, zoals een grote brand in de opslag van afvalstoffen¹⁰. Geef aan welke gevolgen

⁹ Beschreven moet worden:

- de ligging en grootte (in hectare) van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- het aantal woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere gevoelige bestemmingen.

¹⁰ Vergelijk bijvoorbeeld de gevolgen van de brand in de inrichting van ATF in Drachten in 2000.

dit kan hebben en ga na of er mogelijk sprake is van cumulatie van risico's door wisselwerking met andere activiteiten op het industrieterrein. Bij calamiteiten extra aandacht besteden aan mogelijke verstoring en verslechtering van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied de Waddenzee. De (mogelijke) risico's en gevolgen voor de Waddenzee in beeld brengen.

5.4 Bodem en water

Geef aan hoe groot de kans is op overstroming van de installatie bij hoge waterstanden en in hoeverre dit gevolgen kan hebben voor vervuiling van de industriehaven en van de Waddenzee. Geef aan welke maatregelen worden getroffen om negatieve effecten bij hoogwater te voorkomen.

Geef aan welke gevolgen de overslag en opslag van afval en eind- en restproducten (vlieggas, bodemas, rookgasresidu) kan hebben voor de bodem- en waterkwaliteit en welke maatregelen getroffen worden om negatieve effecten te voorkomen.

Breng de toepassingen van koel- en proceswater bij de verschillende varianten en alternatieven in beeld. Besteed hierbij aandacht aan waterzuivering en te verwachten verontreinigingen.

5.5 Natuur

De industriehaven Harlingen ligt nabij de Waddenzee die is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn¹¹.

- Beschrijf het Waddensysteem ter plaatse in relatie tot het voorkomen en de verspreiding van kwalificerende soorten van dit Natura 2000-gebied en de vereiste ecologische kwaliteiten voor de instandhouding daarvan. Ga uit van de (voorlopige) instandhoudingsdoelen die in de loop van 2007 in het ontwerp-aanwijzingsbesluit worden verwerkt¹².
- Geef in het MER aan welke directe en indirecte effecten te verwachten zijn op dit beschermde gebied, met name door emissies via water en lucht. Ga via een voortoets na of gevolgen voor het Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten. Indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit (significante) gevolgen heeft voor de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld dan dient een verslechteringstoets of passende beoordeling te worden uitgevoerd, welke onderdeel kan uitmaken van het MER.
- Geef aan in hoeverre licht- en geluidverstoring aan de orde is voor de vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.
- Besteed tevens aandacht aan de vraag of negatieve gevolgen van de onttrekking en lozing van koelwater, proceswater en afvalwater op het waterleven en (direct dan wel indirect) op kwalificerende soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld, uit te sluiten zijn.
- Bekijk het voornemen niet afzonderlijk maar in samenhang met andere activiteiten of projecten en ga na of het door cumulatie tot significante gevolgen kunnen leiden. Bepaal welke activiteiten eventueel nadelige gevolgen op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied kunnen hebben (met name voor vissen en habitattypen). Ga na welke voornemens elders (in de omgeving van de industriehaven van Harlingen) dat effect kunnen versterken. Volg bij onzekerheden het worstcase scenario.

¹¹ De Waddenzee geniet tevens bescherming als wetland ingevolge de Ramsar-Conventionie, en als Beschermde- en Staatsnatuurmonument. De te beschermen waarden (habitattypen, soorten) zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied; zie hiervoor de Natura 2000-contourennotitie en het Gebiedendocument Waddenzee.

¹² Zie de Natura 2000-contourennotitie en het gebiedendocument Waddenzee.

- Voor zover de landschappelijke waarde deel uitmaakt van de doelstellingen behoud, herstel en ontwikkeling van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis van het (beschermde) natuurmonument de Waddenzee worden deze (ingevolge artikel 15a, lid 3 van de Nb-wet 1998) geacht deel uit te maken van de bedoelde instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied de Waddenzee. Dit aspect moet in het MER in beeld worden gebracht.
- Ga na of mitigerende maatregelen nodig of wenselijk zijn, waarmee kwaliteitsverlies en verstoring van het Natura 2000-gebied zijn te voorkomen. Als dit het geval is dienen deze maatregelen onderdeel te zijn van het voornemen en bij de effectbeschrijving te worden meegenomen¹³.

5.6 Landschap

In de startnotitie wordt aangegeven dat er visualisaties worden gemaakt van de REC. Bekijk de visueel ruimtelijke effecten vanuit verschillende standpunten. Geef aan welke maatregelen kunnen worden genomen om de gebouwen landschappelijk in te passen en negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER

6.1 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

De startnotitie is erg technisch van aard en daardoor voor niet ingewijden moeilijk leesbaar. Om deze reden moet het MER toegankelijker worden. Licht gebruikte afkortingen en begrippen toe in het MER.

Voor het MER bevelen wij aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, met daarop de topografische namen goed leesbaar, alsmede de kaarten te voorzien van een duidelijke legenda.

6.2 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document

¹³ Artikel 19f van de Natuurbeschermingswet, voor zover hier relevant luidt:

1. Voor projecten... waarover Gedeputeerde Staten een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, nemen... maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten ...significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt de initiatiefnemer alvorens Gedeputeerde Staten een besluit nemen, een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.
2. De passende beoordeling ter zake van een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, kan onderdeel uitmaken van een voor dat project of die handeling voorgeschreven milieueffectrapportage.

leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het MMA en eventueel het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

6.3 Overig

Voor de onderdelen “vergelijking van alternatieven”, “leemten in informatie” en “evaluatieprogramma” hebben we geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Deel B:

Commentaarnota: samenvatting en beantwoording van de ingekomen opmerkingen over de Startnotitie van Omrin voor de REC te Harlingen

1. G. Smelt, Ried.

- 1.1 G. Smelt geeft aan dat de startnotitie slecht leesbaar is en dat er veel afkortingen worden gebruikt die niet in de begrippenlijst zijn opgenomen.

Beantwoording:

Dit is een terechte constatering. In paragraaf 6.1 hebben we aanbevelingen gedaan om het MER toegankelijker en beter leesbaar te maken.

- 1.2 Er wordt verder gesteld in de zienswijze dat voorbij wordt gegaan aan de Europese verplichting om aan afvalreductie te doen.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat het gehele proces van de verwerking van huishoudelijk afval door Omrin moet worden beschreven en dat aangegeven moet worden welke positie de REC in dit proces inneemt en in hoeverre de samenstelling van het restafval van invloed is op de keuze voor de verwerkingsmethode. Dit advies is in paragraaf 3.1 van de richtlijnen door ons overgenomen.

- 1.3 Nut en noodzaak van de REC wordt betwijfeld gezien de afname van de bevolking en de realisatie en aanwezigheid van andere afvalverbrandingsinstallaties in het land en het beleid dat wordt gevoerd voor afvalreductie.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat, hoewel de bestaande wet- en regelgeving dit niet voorschrijft, zij toch adviseert om de behoefte aan extra verbrandingscapaciteit in relatie tot andere initiatieven en nieuwe ontwikkelingen wel in beeld te brengen. Dit advies is in paragraaf 3.1. van de richtlijnen door ons overgenomen.

- 1.4 Getwijfeld wordt aan het feit dat er momenteel geen goede alternatieven zijn voor het verbranden van afval.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat prognoses moeten worden gepresenteerd, rekening houdend met andere en in ontwikkeling zijnde initiatieven. Verder moet in het MER worden aangegeven welke afwegingen een rol hebben gespeeld bij de keuze voor een Reststoffen energiecentrale in plaats van bijvoorbeeld het afval aan te bieden bij bestaande afvalverwerkingsinstallaties. Dit advies is in paragraaf 3.1 van de richtlijnen door ons overgenomen.

- 1.5 Mevrouw G. Smelt geeft aan dat het Europees Parlement een voorstel heeft verworpen om de verbranding van afval op basis van een drempel voor energierendement te classificeren als het terugwinnen van energie in plaats van afvalverwerking. Organisaties hebben aangegeven dat aanvaarding van een dergelijk voorstel er toe zou leiden dat niet langer de voorkeur zou worden gegeven aan hergebruik en recycling.

Beantwoording:

Het initiatief van Omrin beoogt een oplossing te vinden voor twee reststromen (RDF en grof digestaat) die ontstaan op de locatie Ecopark de Wierde van Omrin. Deze reststromen ontstaan bij de scheiding/vergistings van huishoudelijk afval. Het betreft dus niet het sec verbranden van ongesorteerd afval, maar het verbranden van een uitgesorteerde restfractie. In paragraaf 3.1 van de richtlijnen is door ons aangegeven dat in het MER het gehele proces van de verwerking van huishoudelijk afval door Omrin moet worden beschreven en aangegeven moet worden welke positie de REC in dit proces inneemt. Ook moet worden aangegeven in hoeverre de samenstelling van het restafval van invloed is op de keuze voor de verwerkingsmethode. Daarnaast moet ook worden ingegaan op alternatieve verwerkingsopties die reeds zijn onderzocht.

- 1.6 Er wordt gesteld dat er strengere regelgeving is dan het Besluit Verbranden Afvalstoffen.

Beantwoording:

Dat is een correcte constatering. In paragraaf 4.1 van de richtlijnen hebben we aangegeven dat de in de Wet milieubeheer geïmplementeerde IPPC-richtlijn en de bijbehorende BREF-documenten het toetsingskader zullen vormen en dat in het MER moet worden aangegeven op welke wijze hier rekening mee wordt gehouden.

- 1.7 Er wordt gesteld dat door het ontbreken van duidelijkheid over de hoogte van de schoorsteen het niet mogelijk is om een realistisch beeld te vormen over de aard, hoeveelheid en locatie van de verspreiding van de stoffen die uit de schoorsteen zullen komen.

Beantwoording:

In paragraaf 5.1 van de richtlijnen hebben we aangegeven dat met actuele rekenmodellen voor verschillende varianten en alternatieven een groot aantal emissieconcentraties naar de lucht moet worden berekend.

- 1.8 Er wordt gesteld dat de initiatiefnemer niet heeft gekozen voor de best bestaande technieken. Ook ontbreekt een vergelijking met bestaande afvalverbrandingsinstallaties.

Beantwoording:

In paragraaf 4.1 van de richtlijnen hebben we aangegeven dat de IPPC-richtlijn en de bijbehorende BREF-documenten het toetsingskader zullen vormen en dat in het MER moet worden aangegeven op welke wijze hier rekening mee wordt gehouden. Voor het tweede gedeelte van deze vraag verwijzen wij naar de beantwoording van zienswijze 1.4.

- 1.9 Onduidelijk is hoe de op dit moment goede luchtkwaliteit van de beoogde locatie wordt gehandhaafd en hoe dit wordt gemeten.

Beantwoording:

De normen betreffende de luchtkwaliteit worden vastgelegd in de milieuvergunning. Het meten van de luchtkwaliteit en het handhaven van de normen zijn zaken die worden vastgelegd in de voorschriften van de milieuvergunning. Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân zijn het bevoegde gezag voor de milieuvergunning en het houden van toezicht en het handhaven van deze vergunning.

- 1.10 Er wordt verder gesteld in deze reactie dat de verplichting om meerdere geschikte locaties te onderzoeken niet is opgevolgd. Juist voor de locatie Harlingen zijn er argumenten die tegen de vestiging pleiten aangezien er een kwetsbaar natuurgebied grenst aan de beoogde locatie en omdat er meerdere risicovolle industriële installaties in de nabijheid zijn gevestigd. Ook vanuit toeristisch oogpunt verdient de locatie Harlingen niet de voorkeur.

Beantwoording:

Als een van de hoofdpunten van deze richtlijnen geven we in paragraaf 2 en 3.1 van de richtlijnen aan dat er in het MER een nadere onderbouwing moet komen voor de keuze voor de locatie Harlingen ten opzichte van de alternatieve locatie Ecopark de Wierde in Oudehaske. Hierbij dienen de voor- en nadelen van beide opties tegen elkaar te worden afgewogen. Opgemerkt kan worden dat er voor een initiatiefnemer geen verplichting geldt tot het onderzoeken van verschillende mogelijke locaties (een locatie-MER) bij het aanvragen van een Wm-vergunning voor een inrichting. Van een initiatiefnemer van een voornemen tot het oprichten van een inrichting op een bepaalde locatie kan niet worden verlangd om meerdere opties (ook eventueel buiten Friesland) in ogenschouw te nemen. Omdat op de locatie Ecopark de Wierde reeds veel afvalverwerkingsvoorzieningen aanwezig zijn is het echter reëel dat Omrin ook deze locatie in de afwegingen meeneemt. Opgemerkt kan worden dat het gemeentebestuur van Skarsterlân niet bereid is mee te werken aan het vestigen van de REC op of nabij Ecopark de Wierde.

Tot slot kan nog worden vermeld dat er planologisch gezien weinig tot geen belemmeringen zijn voor de realisatie van de voorgenomen inrichting in Harlingen. Het voornemen past binnen het Streekplan Fryslân 2007. Tevens past het voornemen in het voor de industriehaven van Harlingen geldende bestemmingsplan, tenzij de schoorsteen een afwijkende hoogte heeft. In dat geval dient met gebruikmaking van de procedure in artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening vrijstelling van het geldende bestemmingsplan te worden gevraagd.

- 1.11 Er wordt in deze zienswijze tot slot getwijfeld aan de continuïteit van de REC wegens de koppeling aan de zoutfabriek Frisia. Er is veel onduidelijkheid over de domino-effecten van de zoutwinning op het landschap, de bodemdaling en het milieu. De huidige startnotitie gaat uit van een inrichtings-MER. Tot slot wordt in deze zienswijze gesteld dat het noodzakelijk wordt geacht het MER uit te breiden.

Beantwoording:

In paragraaf 3.1. van de richtlijnen is aangegeven dat er in het MER alternatieve afzetmogelijkheden voor warmte en elektriciteit in beeld moeten worden gebracht voor het geval dat de afname door Frisia voor een korte of langere periode of definitief moet worden beëindigd. Ook de gevolgen daarvan moeten in het MER in beeld worden gebracht.

In het MER moet ook de optie worden beschreven indien er geen stoomafname door Frisia is.

Opgemerkt kan nog worden dat de milieu-effecten van de zoutwinning niet aan de orde zijn bij de betreffende vergunningaanvraag voor het oprichten en in werking zijn van de REC.

- 1.12 Er wordt gevreesd voor kettingreacties in het geval van brand en ontploffingen.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat de (externe) veiligheidsrisico's in de huidige situatie en in de referentiesituaties moet worden omschreven. Dit advies is in paragraaf 5.3 van de richtlijnen overgenomen. Aangegeven moet worden welke veiligheidsrisico's de verschillende alternatieven met zich meebrengen en maatregelen moeten worden benoemd om deze risico's te minimaliseren. Specifiek moet worden ingegaan op risico's bij storingen of calamiteiten, zoals een grote brand in de opslag van afvalstoffen en aangegeven moet worden welke gevolgen dit kan hebben en of er mogelijk sprake is van cumulatie van risico's door wisselwerking met andere activiteiten op het industrieterrein. Dit advies is in paragraaf 4.1 van de richtlijnen overgenomen.

- 1.13 Er wordt verzocht om een protocol voor de opslag en het transport van de restproducten bodem- en vlieggas.

Beantwoording:

Zie de beantwoording bij zienswijze 1.12. Verder is in hoofdstuk 5.4 van de richtlijnen gesteld dat moet worden aangegeven welke gevolgen de overslag en opslag van afval en restproducten (vlieggas, bodemas en rookgasresidu) kan hebben voor de bodem- en waterkwaliteit en welke maatregelen getroffen worden om negatieve effecten te voorkomen.

2.E. Maes, Fridgum.

3.J. Vrij en F.Vrij - van Riemsdijk, Harlingen.

4.Y. Werkhoven, Harlingen.

Beantwoording:

De zienswijzen 2 tot en met 4 zijn gelijk aan zienswijze 1.

5. Socialistische Partij, afdeling Leeuwarden, werkgroep Harlingen.

- 5.1 De Socialistische Partij stelt in haar zienswijze dat de locatiekeuze niet goed is aangezien deze grenst aan het natuurgebied de Waddenzee. Elk risico van een ongeluk of incident bij of in de omgeving van de REC met wellicht onomkeerbare gevolgen voor de Waddenzee, of dit nu veroorzaakt wordt door het vrijkomen van dioxine of door vervoer over water, moet worden uitgesloten.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijzen 1.10 en 1.12.

6. R.Slofstra.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

7. De Waddenvereniging.

- 7.1 De Waddenvereniging stelt in haar reactie dat nut en noodzaak van de REC wordt betwijfeld gezien de afname van de bevolking en de realisatie en aanwezigheid van andere afvalverbrandingsinstallaties in het land en het beleid dat wordt gevoerd voor afvalreductie.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3.

- 7.2 Door Omrin zijn slechts 2 locaties onderzocht. Dit betekent dat er geen enkele garantie is dat vestiging in Harlingen vanuit milieuoogpunt de meest optimale is. Onderzocht zou moeten worden of er alternatieve locaties mogelijk zijn. Hierbij dient betrokken te worden of een combinatie van afvalvermindering en samenwerken met andere afvalverwerkers mogelijk is.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.10

- 7.3 De Waddenvereniging merkt verder in haar zienswijze op dat er getoetst moet worden aan het gehele afwegingskader uit de PKB Derde Nota Waddenzee en dat in het MER ingegaan moet worden op de eventuele vergunningplicht van de Natuurbeschermingswet 1998 en zal een passende beoordeling op grond van deze wet daar deel van moeten uitmaken. Ook de in de PKB beschreven afweging voor landschappelijke waarden dient gemaakt te worden.

Beantwoording:

Deze zienswijze is opgenomen als een van de hoofdpunten van de richtlijnen voor het MER in paragraaf 2 en in de paragrafen 3.2, 5.1 en 5.5.

- 7.4 Er dient getoetst te worden aan de kernopgaven Natura 2000 landschap Noordzee, Waddenzee en Delta zoals omschreven in tabel 5.2.1 van het Nature 2000 Doelendocument (ministerie LNV, oktober 2005).

Beantwoording:

In de paragrafen 5.1 en 5.5. van de richtlijnen wordt tegemoet gekomen aan de reactie van de Waddenvereniging en is aangegeven wat er in het MER met betrekking tot het Natura 2000-gebied de Waddenzee allemaal onderzocht en in beeld gebracht moet worden.

- 7.5 In de reactie van de Waddenvereniging wordt verder gesteld dat de capaciteit van de REC volledig wordt afgestemd op de warmtebehoefte van Frisia. Ook wordt aangegeven dat de REC zoveel mogelijk uren zal moeten draaien aangezien Frisia volcontinu werkt en warmte nodig heeft. De keuze van de oven zou hier in belangrijke mate op worden gebaseerd. Ook de keuze van Harlingen lijkt voort te komen uit de aanwezigheid van Frisia. In de reactie wordt verder gesteld dat het door deze vele bindingen de vraag is of er niet sprake is van één inrichting. De milieueffecten van Frisia zouden daarom ook meegenomen moeten worden in het MER.

Beantwoording:

Bij de vraag of de REC met de WKC en Frisia beschouwd zou moeten worden als één inrichting als bedoeld in artikel 1.1, vierde lid, van de Wet milieubeheer gaat het om de volgende zaken. Verschillende installaties worden als één inrichting beschouwd, indien de installaties:

- tot dezelfde onderneming of instelling behoren, en
- zij technische, organisatorische of functionele bindingen hebben, en
- zij in elkaars onmiddellijke nabijheid zijn gelegen.

Opgemerkt kan worden dat de functionele en technische bindingen niet altijd even scherp van elkaar te scheiden zijn.

Behoren de installaties tot dezelfde onderneming:

De installaties van de WKC en Frisia behoren tot dezelfde onderneming. De REC-installatie behoort tot Omrin. Na oprichting van de REC blijft de WKC eigendom van Frisia. Gesteld kan worden dat de REC-installaties enerzijds en de installaties van WKC/Frisia niet tot dezelfde onderneming behoren.

Onmiddellijke nabijheid:

Met betrekking tot het aspect “onmiddellijke nabijheid” het volgende. Harlingen is gekozen om een aantal redenen. De voorgenomen activiteit past binnen het daar vigerende bestemmingsplan. Op het industrieterrein te Harlingen staat een bedrijf dat qua energievraag passend is bij de productie van de REC. Gezien de nu nog braakliggende gronden mag niet uitgesloten worden geacht dat er zich nog meer grote energie-afnemers zullen vestigen. Voorts is gebleken dat het gemeentebestuur van Skarsterlân niet bereid is mee te werken aan vestiging op of nabij Ecopark De Wierde.

De onderlinge afstand tussen de WKC/Frisia en de REC bedraagt enkele honderden meters. Gesteld kan worden dat de inrichtingen zich bevinden in elkaars onmiddellijke nabijheid. De nabijheid van REC bij de WKC en Frisia maakt nog niet dat er sprake is van één inrichting met WKC/Frisia. Er zal nog in voldoende mate aan onderstaande twee van de drie bindingen (technische, organisatorische en functionele) voldaan moeten worden, wil er sprake zijn van één inrichting tussen REC enerzijds en WKC/Frisia anderzijds.

Technische binding:

Voor de vraag of sprake is van technische bindingen, zijn algemene, gemeenschappelijke voorzieningen van belang. Onder algemene, gemeenschappelijke voorzieningen wordt verstaan: bedrijfsriolering, centrale afvalopslagplaats, kantine, gas- water- en elektriciteitsvoorzieningen, enz.

De REC en de WKC/Frisia hebben aparte rioleringssystemen, ieder heeft aparte aansluitingen voor gas en water. Zowel de REC als WKC/Frisia hebben ieder hun eigen verblijfsvoorzieningen (bijv. een eigen receptie, kantoor, kantine, parkeerruimte), hun eigen (personeels)administratie. Van gezamenlijk gebruik van voormelde voorzieningen is geen sprake.

De REC levert stoom aan de WKC. De WKC levert elektriciteit aan de REC.

In de huidige situatie kan de WKC ook zonder de levering van stoom door de REC elektriciteit opwekken en stoom leveren. Om van de REC stoom aangeleverd te krijgen, is enkel een technische binding nodig tussen de WKC en de REC. Als in de nieuwe situatie om welke reden dan ook de levering van stoom door de REC aan de WKC stagneert, dan kan de WKC teruggaan op de huidige wijze van elektriciteit opwekken.

In de nieuwe situatie zal de REC niet de enige afnemer zijn van de door de WKC opgewekte elektriciteit. Naast de REC zullen ook Frisia en derden via het openbare net afnemers zijn. De REC kan voor de levering van elektriciteit door de WKC beschouwd worden als een derde. Als de REC wegvalt, blijven andere derden over aan wie door de WKC elektriciteit geleverd wordt.

In het geval de WKC tijdelijk geen elektriciteit aan de REC kan leveren, kan de REC blijven functioneren, omdat de REC via het openbare net elektriciteit geleverd kan krijgen en de REC zich via koeling kan ontdoen van de stoom.

Gelet hierop is er weliswaar sprake van een technische binding, maar deze is van een zodanige kleine omvang dat niet gesproken kan worden van één inrichting met de WKC.

Organisatorische binding:

Voor de vraag of sprake is van een organisatorische binding is van belang wie de leiding of zeggenschap heeft over de verschillende installaties of activiteiten. De bedrijven vormen zelfstandige B.V.'s met een eigen directie, eigen raden van commissarissen of aandeelhouders. Er vindt geen onderlinge uitwisseling plaats van personeel. Er zijn geen gemeenschappelijk georganiseerde werkzaamheden.

Frisia is nu eigenaar van WKC en blijft ook eigenaar en behoudt de zeggenschap over de WKC. De REC en Frisia/WKC hebben over en weer geen enkele zeggenschap over elkaars installaties en activiteiten. Van een organisatorische binding met de WKC of Frisia kan dan ook niet gesproken worden.

Functionele binding:

Voor een functionele binding is van belang of er uitwisseling van goederen, diensten, personeel of bedrijfsmiddelen plaatsvindt en of de onderdelen onafhankelijk van elkaar kunnen functioneren.

Er wordt geen gebruik gemaakt van elkaars goederen, diensten, personeel of kantoorvoorzieningen.

Frisia en de REC zijn elk voor zich gekoppeld aan de WKC, maar Frisia en de REC hebben geen directe functionele koppeling.

In de huidige situatie functioneert de WKC geheel onafhankelijk. De WKC maakt nu al stoom door in een stoomketel water te verwarmen met behulp van aardgas. De stoom wordt door middel van een turbine en een generator omgezet in elektriciteit. Deze elektriciteit wordt nu geleverd aan het openbare net en aan Frisia. Als restproduct ontstaat ook nog lage drukstoom. Deze wordt geleverd aan Frisia ten behoeve van de zoutproductie.

In de nieuwe situatie blijft de WKC geheel onafhankelijk functioneren. De REC maakt de stoom en levert deze in de nieuwe situatie aan de WKC. De WKC gebruikt deze stoom om door middel van een turbine en een generator elektriciteit te maken. Niet alleen blijft deze elektriciteit geleverd worden aan het openbare net en aan Frisia, maar wordt ook elektriciteit geleverd aan REC. Als restproduct ontstaat ook dan nog lage drukstoom. Deze wordt dan geleverd niet alleen aan Frisia ten behoeve van de zoutproductie, maar ook aan derden op het industrieterrein ten behoeve van elders plaatsvindende productieprocessen.

Van overige aspecten die kunnen wijzen op een functionele binding is geen sprake.

Conclusie:

Gelet op het bovenstaande is er geen sprake van één inrichting met de WKC en/of met Frisia als bedoeld in artikel 1.1, vierde lid, van de Wet milieubeheer, omdat, de REC en de WKC en/of Frisia geen of onvoldoende functionele, organisatorische en/of technische bindingen aanwezig zijn. De milieueffecten van de zoutwinning van Frisia worden derhalve niet meege-
nomen in het MER behorende bij de vergunningaanvraag voor de REC.

- 7.6 Omdat de activiteiten van Frisia niet onomstreden zijn en omdat het niet on-
aannemelijk is dat deze zal moeten stoppen voor het einde van de levensduur
van de REC moeten alternatieven voor warmte levering onderzocht worden.
Dit versterkt het argument uit 7.1 waarbij het dus de vraag is of Harlingen wel
de beste optie is.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.11

- 7.7 In de startnotitie wordt gesteld dat voldaan zal worden aan de stand der tech-
niek. Aan de andere kant wordt gerefereerd aan het Besluit Verbranden Afval-
stoffen. Daarnaast blijkt dat Nederlandse afvalverbrandingsinstallaties voor
veel stoffen aan nog lagere normen kunnen voldoen dan in de BREF's is op-
genomen. Gezien de wenselijkheid van het minimaliseren van depositie van
gevaarlijke stoffen in het natuurgebied de Waddenzee dient in het MER on-
derzocht te worden in hoeverre kan worden voldaan aan de laagste in de
BREF genoemde waarden.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.6.

- 7.8 Vanwege milieueffecten en het feit dat het afval van Omrin een relatief hoge
calorische waarde heeft, is het zeer aan te bevelen om ook het alternatief van
een wervelbedoven mee te nemen in het MER.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat in het MER milieuargumenten moeten
worden gegeven voor de keuze van de verbrandingstechnologie i.c. de roosteroventechno-
logie. Hierbij moet ook worden ingegaan op milieuaspecten en energetisch rendement. Dit
hebben wij overgenomen in par. 4.1 van de richtlijnen. Verder hebben wij in de richtlijnen
aangegeven dat in het MER ook aandacht dient te worden besteed aan alternatieve verbran-
dingstechnologieën zoals de wervelbedoven en, mede gelet op de internationale ontwikkelingen
op dit gebied, ook de fluidized-bed ovens en de vergassings- en plasmatechnologie.

- 7.9 Naast waterkoeling zouden ook de verschillende mogelijkheden van luchtkoe-
ling meegenomen moeten worden in de MER, gezien het feit dat bij waterkoe-
ling opwarming van het oppervlaktewater optreedt en dat door waterkoeling
organismen worden ingezogen. Een groot percentage overleeft dit niet. waar-
bij velen dit niet overleven.

Beantwoording:

In paragraaf 4.1 van de richtlijnen is aangegeven dat in het MER in beeld moet worden ge-
bracht welke alternatieven er zijn voor de koeling van restwarmte en welke gevolgen dit kan
hebben voor milieu in de breedste zin van het woord. Tevens moet bekeken worden of deze

gegevens relevant zijn voor een eventuele aanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet. Verder wordt in paragraaf 5.5 gesteld dat aandacht moet worden besteed aan de vraag of negatieve gevolgen van de onttrekking en lozing van koelwater, proceswater en afvalwater op het waterleven en (direct dan wel indirect) op kwalificerende soorten waarvoor instandhoudingdoelstellingen zijn opgesteld, uit te sluiten zijn.

- 7.10 Aangezien het beoogde terrein buitendijks ligt kan dit overstromen. De Waddenvereniging stelt in haar reactie dat aangegeven moet worden hoe in dat geval voorkomen wordt dat afval en gevaarlijke stoffen in de Waddenzee terecht kunnen komen.

Beantwoording:

In paragraaf 5.4. van de richtlijnen is aangegeven dat in het MER in beeld gebracht moet worden welke maatregelen getroffen worden om negatieve effecten bij hoogwater te voorkomen.

- 7.11 In de startnotitie is geen aandacht geschonken aan het aspect licht. Verlichting kan voor mens en dier namelijk zeer verstorend zijn. Voor verlichting zijn onder andere alternatieven mogelijk die door de NAM zijn ontwikkeld en die minder negatieve effecten hebben op dieren en planten en die geen negatieve effecten hebben op de veiligheid.

Beantwoording:

In paragraaf 5.5 van de richtlijnen is opgenomen dat in het MER aangegeven moet worden in hoeverre licht- en geluidverstoring aan de orde is voor de vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld. Verder moet worden nagegaan of mitigerende maatregelen nodig of wenselijk zijn, waarmee kwaliteitsverlies en verstoring van het Natura 2000-gebied zijn te voorkomen.

- 7.12 In het MER zullen alle gevolgen van de lozing van proceswater duidelijk moeten worden gemaakt.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.9.

- 7.13 Door verhoging van de schoorsteen zullen de luchtemissies over een groter oppervlak verspreid worden. De weidsheid en de ruimte van de Waddenzee zullen door een hogere schoorsteen echter sterk worden aangetast. Het is daarom wenselijk om in het MER een variant mee te nemen met een minimale schoorsteen- en gebouwhoogte.

Beantwoording:

Zie de beantwoording bij zienswijze 1.7.

- 7.14 Onduidelijk is wat wordt bedoeld met slib (pagina 15). Wanneer dit qua samenstelling significant afwijkt van de overige input in de REC dienen de milieueffecten van de verbranding ook apart bekeken te worden in het MER.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat het gehele proces van de verwerking van huishoudelijk afval door Omrin moet worden beschreven en dat aangegeven moet worden welke positie de REC in dit proces inneemt en in hoeverre de samenstelling van het restafval van invloed is op de keuze voor de verwerkingsmethode. Dit advies is in paragraaf 3.1 van de richtlijnen door ons overgenomen.

- 7.15 Indien bodemas verwerkt zal gaan worden in de REC zullen de milieueffecten in het MER inzichtelijk moeten worden gemaakt.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat bij eventuele opwerking van reststoffen op de locatie de milieueffecten in het MER moeten worden toegelicht. Dit advies is in paragraaf 4.1 van de richtlijnen door ons overgenomen.

- 7.16 Onduidelijk is hoeveel transportbewegingen er van en naar de inrichting over water en over land zullen plaatsvinden. Om deze effecten goed in beeld te brengen zou er een best case, een worst case en een meest waarschijnlijke case in beeld moeten worden gebracht.

Beantwoording:

In paragraaf 4.1 van de richtlijnen is aangegeven dat in het MER in beeld moet worden gebracht welke verkeerstromen (routes, type verkeer, tijdstippen over de dag/week emissies van de verschillende varianten) de installatie oproept en wat de mogelijke effecten op de Waddenzee zijn.

- 7.17 Aangezien aanvoer per schip gedeeltelijk via de Waddenzee plaatsvindt, moet onderzocht worden of er extra maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat er (b.v. bij slecht weer) afval in de Waddenzee terecht komt.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16.

- 7.18 Onderzocht zou moeten worden welke andere calamiteiten kunnen optreden die een grote milieubelasting met zich meebrengen en hoe deze voorkomen kunnen worden.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

- 7.19 Omrin zou de randvoorwaarde "milieuhygiënisch verantwoord" die zij stelt moeten interpreteren als "streven naar minimale milieubelasting"

Beantwoording:

Omrin zal milieuhygiënisch verantwoord gaan handelen en daarbij ook streven naar minimale milieubelasting. Dit zal in het MER aangegeven worden.

8. F.P. Schmidt.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

9. De gemeente Franekeradeel.

9.1 De gemeente Franekeradeel geeft in haar reactie aan dat ook de Toekomstagenda milieu (VROM 25 april 2006) behoort tot het landelijke beleidskader. In de startnotitie wordt deze echter niet omschreven.

Beantwoording:

Dit is een terechte constatering. In paragraaf 3.2. van de richtlijnen hebben we de Toekomstagenda Milieu toegevoegd aan het relevante beleidskader.

9.2 Aangezien elders afval wordt ingekocht om te voorzien in de stoombehoefte van de afnemers dient inzichtelijk te worden gemaakt in hoeverre deze stroom afval van vergelijkbare energetisch kwaliteit is en in hoeverre is te garanderen dat deze stroom afval op peil blijft.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat in het MER de herkomst van de te verwerken afvalstoffen en de samenstelling ervan in beeld moet worden gebracht. In verband met mogelijke emissies is het van belang inzicht te hebben in de stookwaarde en samenstelling van het brandstofpakket. Hierbij moet worden ingegaan op variaties van relevante parameters en op het worst-case brandstofpakket. In het MER moet ook worden ingegaan op het acceptatiebeleid van afval en hierbij moet aandacht worden besteed aan acceptatiecriteria en acceptatieprocedures. Dit advies is in paragraaf 4.1 van de richtlijnen door ons overgenomen.

9.3 In de startnotitie wordt gesproken over besluiten die genomen moeten worden ten aanzien van de inrichting zelf, maar niet over de stoomleiding. Inzichtelijk moet worden gemaakt in hoeverre de stoomleiding impact heeft op het milieu.

Beantwoording:

De stoomleiding behoort tot de voorgenomen inrichting van Omrin tot aan de inrichtingsgrens van de WKC van Frisia. Zie verder ook de beantwoording van zienswijze 7.5.

9.4 Gezien de stoomleiding van 700 meter en de opslag van ammoniakoplossing voor de rookgasreiniger zou er een nadere omschrijving moeten worden gedaan in het kader van externe veiligheid.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

9.5 In de startnotitie wordt de PKB Waddenzee buiten beschouwing gelaten. Ook wordt het aspect geur als mogelijk effect op de Waddenzee niet onderzocht. Dit zou wel noodzakelijk zijn gezien de ruime hoeveelheid afval die er binnen de inrichting (ook in de buitenlucht) wordt opgeslagen.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat ingegaan moet worden op geuremissie als gevolg van opslag en verwerking van het afval en dat de geurcontouren weergegeven moeten worden en maatregelen toegelicht moeten worden. Dit advies is in paragraaf 4.1 van de richtlijnen door ons overgenomen. In paragraaf 3.2. van de richtlijnen is ook de PKB Waddenzee aan het relevante beleidskader toegevoegd.

- 9.6 Inzichtelijk moet worden gemaakt wat de risico's zijn op en de gevolgen zijn van calamiteiten die effecten hebben voor het milieu. Ook moet helder worden gemaakt welke maatregelen getroffen gaan worden om deze calamiteiten het hoofd te bieden.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

- 9.7 In het MER zou duidelijk omschreven moeten worden wat het gewenste alternatief, nulalternatief de meer milieuvriendelijkere alternatieven zijn met daarnaast de afweging waarom juist is gekozen voor het gewenste alternatief. Ook moet er een alternatief bekeken worden waarbij er een situatie is zonder geaarborgde stoomafname.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.11. en paragraaf 4.3 van de richtlijnen.

10 J. Leemhuis.

- 10.1 J. Leemhuis vraagt meer tijd voor het indienen van een zienswijze.

Beantwoording:

De startnotitie heeft volgens de wettelijke procedure 6 weken ter inzage gelegen van 15 november tot en met 27 december. Hierna is de termijn mede op verzoek van insprekers en in overleg met Omrin nog verlengd tot 22 januari 2007. Hiermee is voldaan aan de wettelijke termijn waarbinnen zienswijzen kenbaar kunnen worden gemaakt.

11. Vereniging van Dorpsbelang Wijnaldum.

- 11.1 De Vereniging van Dorpsbelang dringt aan op een breder onderzoek middels een locatie-MER waarbij verder gekeken wordt dan de beoogde vestigingsplaats Harlingen en ook wordt afgewogen of er vanuit milieuoogpunt meer geschikte locaties zijn. Deze kunnen eventueel ook buiten Fryslân zijn gesitueerd.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.10.

- 11.2 Nut en noodzaak van de REC wordt betwijfeld gezien de afname van de bevolking en de realisatie en aanwezigheid van andere afvalverbrandingsinstallaties in het land en het beleid dat wordt gevoerd voor afvalreductie.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3.

- 11.3 Onduidelijk is of een schoorsteen van 55 meter hoog in plaats van 70 meter kan voldoen aan de veiligheids- en emissie-eisen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7.

- 11.4 Onduidelijk is hoe Omrin wil voldoen aan de eisen betreffende externe veiligheid en aan de emissie-eisen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7 en 1.12.

- 11.5 Het feit dat Omrin de restwarmte gaat leveren aan Frisia legt een link naar de zoutwinning. De zoutwinning door Frisia is niet onomstreden vanwege problemen met bodemdaling en de grondwaterstand. De samenwerking bestendigt de zoutwinning wat niet wenselijk wordt geacht.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.11

- 11.6 Dorpsbelang onderschrijft de zienswijzen van Jellema en Rijpstra (zienswijze 18 en 22) en van de Waddenvereniging (zienswijze 7).

Beantwoording:

Zie de beantwoording van de zienswijzen 18, 22 en 7.

12. A. Bouma, Wijnaldum, met 39 handtekeningen.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

13. R.A. Dirkzwager.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

14. M. Brand. In deze reactie wordt aandacht gevraagd voor:

- 14.1 Emissies via de rookgassen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.6.

14.2 Geur en stofemissies uit de opslaghal.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 9.5.

14.3 Emissie van opslag en verlading van vliegassen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 9.5

14.4 Extra geluidsbronnen.

Beantwoording:

De Commissie m.e.r. geeft in haar advies aan dat in het MER de mogelijke maatregelen om geluidsemissie te reduceren moeten worden aangegeven. Dit advies is in paragraaf 5.2 van de richtlijnen door ons overgenomen.

14.5 Waterverontreiniging (als gevolg van koelwaterlozingen) door temperatuursverhoging en uitstoottoevoegingen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.9.

14.6 De risico's van calamiteiten en gebrek aan (kostenverhogende) preventieve maatregelen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

14.7 Gebrek aan onafhankelijke controle op de samenstelling van toegepaste restafval, grondstoffen en hulpstoffen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 9.2

14.8 Aanvoer van afvalstoffen over de weg en het water.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16.

14.9 Verhoogde graad van "vuile industrie" die andere vuile industrie aantrekt en schone industrie afstoot.

Beantwoording:

In het vigerende bestemmingsplan van Harlingen is vastgelegd welke (bedrijfsmatige) activiteiten mogelijk zijn op het grondgebied. Het voornemen past binnen het huidige bestemmingsplan van Harlingen.

- 14.10 De economische en niet economische nut en noodzaak van de oprichting van de REC

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3.

- 14.11 De hoogte van de schoorsteen in relatie tot de depositie van rookgassen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7.

- 14.12 Onderzoek van en maatregelen ter voorkoming van emissies.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.6.

- 14.13 Een diepgaande risicoanalyse en technische en procedurele maatregelen ter voorkoming van calamiteiten.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

- 14.14 Onderzoek naar geluidsbeperkende maatregelen en het voorschrijven hiervan ten aanzien van het proces en van de aan- en afvoer van stoffen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16.

15. A. van Galen en S. Roosma.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

16. MOB.

- 16.1 Het MOB (Mobilisation) vraagt de extra transportkilometers, die moeten worden gemaakt door te kiezen voor een locatie die zich decentraal bevindt ten opzichte van de plaats waar het te verbranden afval wordt geproduceerd, inzichtelijk te maken. Tevens wordt verzocht ook andere potentiële locaties in de MER te onderzoeken.

Beantwoording:

In paragraaf 3.1. van de richtlijnen is deze zienswijze meegenomen. Ook het aantal transportkilometers moet meegenomen worden bij de afwegingen.

- 16.2 In de startnotitie wordt aangegeven dat de rookgasreiniging zal voldoen aan het BvA. Verzocht wordt te toetsen aan het recente BREF van augustus 2006 dat een vertaling is van de IPPC-richtlijn voor afvalverbranding. Dit geldt zowel voor de lucht als voor de wateremissies.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.6.

- 16.3 Toegepaste droge systemen voor rookgasreiniging beschikken vaak over een bypass. Gebruik hiervan kan leiden tot buitensporig hoge luchtmissies. Verzocht wordt in het MER hier nadrukkelijk aandacht aan te schenken in het geval een droog systeem toegepast gaat worden.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.8.

17. J. de Haan.

- 17.1 In deze reactie wordt aandacht gevraagd voor een goede calamiteitenregeling in geval van incidenten.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

- 17.2 Tevens wordt aandacht gevraagd voor stankoverlast.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 9.5.

- 17.3 Aandacht wordt ook gevraagd voor de toename van geluid, onveiligheid en milieuvervuiling door de toename van het aantal vrachtwagenbewegingen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16.

- 17a. J.J. de Haan.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

18. S. Jellema en J. Rijpstra.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

19. G.A. de Haan-de Vries.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

20. T.W. Renes.

20.1 Aandacht wordt gevraagd voor volksgezondheidsaspecten.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.6 en 1.7.

20.2 Aandacht wordt gevraagd voor welke maatregelen worden genomen bij calamiteiten.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

20.3 Aandacht wordt gevraagd voor de transportbewegingen van en naar de REC en de gevolgen die dit heeft voor de luchtkwaliteit. Dit effect kan worden opgeteld bij het effect van de uitstoot via de schoorsteen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16.

20.4 Getwijfeld wordt aan de positieve effecten op de werkgelegenheid.

Beantwoording:

Uit onderzoek dat in opdracht van Omrin is uitgevoerd komt naar voren dat door de investeringen 35 nieuwe (directe) arbeidsplaatsen zullen worden gecreëerd. De indirecte werkgelegenheid wordt geschat op ca. 100 arbeidsplaatsen. Dit is verder geen aspect wat in het kader van het MER of de Wet milieubeheer een afweging behoeft.

20.5 Er zijn economisch meer aanvaardbare alternatieven.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3.

20.6 De startnotitie is moeilijk te begrijpen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.1.

21. J.J. de Haan.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

22. S. Jellema en J. Rijpstra.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 16

23. J.G.M.J. Windt.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

24. E. Dijkstra.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1 en zienswijze 16.

25. H. Bruining en N. van Dijk.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 24.

26. Fam Boomsma.

26.1 Er zijn redenen waarom een afvalverbrander niet gewenst en overbodig is in Harlingen.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3.

26.2 De familie Post is het oneens met hoe de gemeente Harlingen en Omrin de procedure aanpakken.

Beantwoording:

In de Wet milieubeheer is de te volgen wettelijke procedure voorgeschreven. Deze procedure is tot nu toe gevolgd.

27. J. Post.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 24.

28. A. Bonma met 34 handtekeningen.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

29. S. Dijkstra.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 24.

30. FNP

30.1 De FNP dringt in haar reactie aan op een breder onderzoek middels het MER waarbij verder gekeken wordt dan de beoogde vestigingsplaats Harlingen en ook wordt afgewogen of er vanuit milieuoogpunt meer geschikte manieren van afvalverwerking zijn of andere locaties voor verbranden of verwerken, eventueel buiten Fryslân.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1. 3 en 1.10

30.2 Het feit dat Omrin de restwarmte gaat leveren aan Frisia legt een link naar de zoutwinning. De zoutwinning door Frisia is niet onomstreden. Hoewel er een concessie is voor 60 jaar bestaat de mogelijkheid dat de REC moet draaien zonder Frisia. De FNP verzoekt in haar reactie in het MER onderzoek te doen naar de situatie zonder Frisia.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.11

31. C.L. Blanksma.

31.1 In deze reactie wordt aangegeven dat procesverstoringen en calamiteiten niet ondenkbaar zijn. Hierdoor zal een ongecontroleerde uitstoot kunnen plaatsvinden.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.12.

31.2 De mogelijkheid bestaat dat door depositie van rookgassen op de percelen van Blanksma, in verband met gezondheidsrisico's, partijen teeltproducten die bedoeld zijn voor consumptie worden afgekeurd.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7. en zienswijze c

31.3 Door een lagere pijp zal depositie van rookgassen dicht bij de pijp plaatsvinden waardoor mogelijk verontreinigingen kunnen ontstaan.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7.

- 31.4 Door het bouwen van de bedrijfsgebouwen en de schoorsteen zal de bij Blanksma's bedrijf geplaatste windmolen in de luwte komen te staan waardoor deze niet meer optimaal rendeert.

Beantwoording:

In het vigerende bestemmingsplan is vastgelegd welke activiteiten mogelijk en niet mogelijk zijn binnen het bestemmingsplan. Ook de maximale toegestane hoogte van gebouwen en de schoorsteen is vastgelegd in het bestemmingsplan. Als de hoogte van de schoorsteen strijdig is met het geldende bestemmingsplan van Harlingen, dient met gebruikmaking van artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening vrijstelling van het bestemmingsplan te worden verleend.

- 31.5 Aandacht wordt gevraagd voor de mogelijke gezondheidsrisico's

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7 en zienswijze c.

32. M. Metzlar.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 24.

33. A. van Dijk.

- 33.1 Nut en noodzaak van de REC wordt in deze reactie betwijfeld gezien de afname van de bevolking en de realisatie en aanwezigheid van andere afvalverbrandingsinstallaties in het land en het beleid dat wordt gevoerd voor afvalreductie.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3

- 33.2 Het feit dat Omrin de restwarmte gaat leveren aan Frisia legt een link naar de zoutwinning. De zoutwinning door Frisia is niet onomstreden vanwege problemen met bodemdaling en de grondwaterstand. De samenwerking bestendigt de zoutwinning wat niet wenselijk wordt geacht. Verder zal als Frisia mocht wegvallen er een overschot zijn aan warmte zijn.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.11

- 33.3 Harlingen heeft nu nog een relatief schone lucht en een natuurgebied met internationale status. De toekomst van Fryslân wijst, zoals uit onderzoeken blijkt, in de richting van toerisme. Hoe valt dit te rijmen met de plannen van een verbrandingsoven.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3. en ook paragraaf 4.1, 5.1 en 5.5 van de richtlijnen.

34. G. van Dijk-Elsinga.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 33.

35. A. Bouma en J. Stormbroek

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 24.

36. F.J. Udem.

- 36.1 In deze reactie wordt gesteld dat door het bouwen van de bedrijfsgebouwen en een schoorsteen en door de rookpluim uit de schoorsteen horizonvervuiling ontstaat van het van internationaal belang zijnde natuurgebied de Waddenzee.
- 36.2 Het bouwen van een schoorsteen van 55 meter in plaats van 80 meter heeft nadelige gevolgen voor het leefmilieu in de nabije omgeving van de installatie.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7. Verder is in paragraaf 4.3 van de richtlijnen aangegeven dat bij het meest milieuvriendelijke alternatief aandacht besteed moet worden aan maatregelen gericht op een goede landschappelijke en ecologische inrichting van de gebouwen (bijv. hoogte schoorsteen en hoogte gebouwen). Zie ook paragraaf 5.5 van de richtlijnen.

- 36.3 De decentrale ligging van Harlingen als vestigingsplaats is onlogisch en onpraktisch omdat het afval wordt ingezameld in Oudehaske en vervolgens naar Harlingen wordt getransporteerd.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze en 1.10 en 7.16.

- 36.4 Nut en noodzaak van de REC wordt betwijfeld gezien de afname van de bevolking en de realisatie en aanwezigheid van andere afvalverbrandingsinstallaties in het land en het beleid dat wordt gevoerd voor afvalreductie.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3

- 36.5 Het feit dat Omrin de restwarmte gaat leveren aan Frisia legt een link naar de zoutwinning. De zoutwinning door Frisia is niet onomstreden vanwege problemen met bodemdaling en de grondwaterstand. De samenwerking bestendigt de zoutwinning wat niet wenselijk wordt geacht. Verder zal als Frisia mocht wegvallen er een overschot zijn aan warmte zijn.

Zie de beantwoording van zienswijze 1.11

- 36.6 De REC kan gezien worden als een niet zeehaven gebonden bedrijf. Door het laten vestigen van niet zeehaven gebonden bedrijven legt dit een claim op de andere bedrijven voor de kosten van het onderhoud van de haven.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 14.9.

- 36.7 Ongeacht of het transport per schip of per vrachtwagen plaatsvindt ontstaat vervuiling.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16.

- 36.8 Het arbeidsplaatsen argument gaat niet op aangezien een REC een arbeids-extensieve installatie is waarvoor de meeste arbeidskrachten van buiten moeten worden aangetrokken.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 20.4.

- 36.9 Hoe meer grootschalige industrie er wordt gevestigd in Harlingen hoe kleiner de kans is om dat tij te keren.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 14.9.

37. S. v.d. Woude v.d. Bosch.

Beantwoording:

Deze zienswijze is gelijk aan zienswijze 1.

38. B. van der Pol.

- 38.1. Aandacht zou moeten worden geschonken aan afvalpreventie door middel van duurzaam afvalbeleid.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.2

- 38.2 Bij verbranding van afvalstoffen en door het rijden van vrachtwagens voor de bevoorrading komen schadelijke stoffen vrij die de kwaliteit van de nu schone lucht aantasten.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.16

39. Krijnen-de Vries.

In deze brief wordt gevraagd om verlenging van de ter inzage termijn.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 10.1

Tot slot volgt nog een nadere reactie op de mondeling ingebrachte zienswijzen tijdens de inspraakavond op 18 december 2006:

- a. mevr. Delbois van de Vereniging van Dorpsbelang, Wijnaldum, deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 11

Is er naast de alternatieven in de technische uitwerking ook bekeken of Harlingen wel de meest geschikte locatie voor een Reststoffen Energiecentrale is?

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.10.

- b. dhr. Puite,

1. Wordt er op het terrein om het gebouw afval opgeslagen in de openlucht?

Beantwoording:

Het afval wordt aangevoerd en komt dan in de hal. Er zal buiten waarschijnlijk wel een kleine hoeveelheid bodemas, dit is een bouwstof bestemd voor wegen, worden opgeslagen. Het is wel mogelijk dat er een kleine hoeveelheid tussenvoorraad, op het terrein zal liggen, maar dat is dan verpakt in balen. Dit zal vooral het geval zijn bij het vervoer over water, er vindt dan overslag plaats van de kade naar de REC. Er komt dus geen los afval op het terrein te liggen.

2. Waarom niet een hoge pijp, je zou zeggen hoe hoger hoe beter voor het milieu en de mens?

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.7

3. N.a.v. het transport van 45 auto's per dag, wordt dat voor de bouw aangepakt?

Beantwoording:

In het MER zal worden gekeken of de installatie een verkeersaantrekkende werking heeft. Zie ook de beantwoording van zienswijze 7.16.

4. Blijft er de verzekering van Fries afval, of wordt er straks ook afval vanuit Duitsland aangevoerd?

Beantwoording:

Er is geen garantie voor Fries afval, de installatie is gebouwd op Friese schaal en is in eigendom van de Friese gemeenten. De bedoeling is om het afval tegen zo laag mogelijke kosten en op een milieuhygiënisch verantwoorde manier te verwerken.

5. De naleving op de controle, blijft dat straks bij de provincie of stopt dat?

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.9.

c. mevr. G. Smelt, Ried, deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 1

Mevr. Smelt vraagt hoe het mogelijk is dat je overgaat tot de oprichting van een dergelijke installatie als je weet dat er kankerverwekkende stoffen vrijkomen. Hoe zit het met de kankerverwekkende stoffen en hoe gaat Omrin dit oplossen?

Beantwoording:

De nieuwe installatie zal zodanig worden ingericht dat het ontstaan van dioxines wordt voorkomen. De moderne installaties en dus ook de REC zullen niet zoals bij de oude installatie van de AVR in Rotterdam wordt uitgerust met een bij-pass. Dit betekent dat de rookgassen altijd door de rookgasreinigingsinstallatie moeten voordat ze kunnen worden geëmitteerd. Het ontstaan van dioxinen bij verbrandingsprocessen is afhankelijk van de hoeveelheid organisch gebonden chloor in de brandstof en met name de temperatuur en volledigheid van het verbrandingsproces. De moderne installaties moeten voldoen aan het criterium uit het BVA en IPPC. Op deze wijze wordt een volledige verbranding gerealiseerd en het ontstaan van dioxinen voorkomen.

In landen waar Reststoffen energiecentrales staan is via bio-monitoringsonderzoeken gebleken dat er geen gevallen bekend zijn waar effecten merkbaar zijn op de gezondheid.

d. dhr. H. Gillissen van de Socialistische Partij, werkgroep Harlingen, deze reactie is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 5

De SP-werkgroep Harlingen is tegen de komst van een REC in Harlingen. Een REC in een kwetsbare omgeving bij de Waddenzee is een risico, een risico dat als er iets fout gaat dit waarschijnlijk onomkeerbare gevolgen heeft.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 5

e. dhr. J. Bloem van de Noordelijke werkgroep bodemdaling/bodemtrillingen, de Willem betongroep.

1. De heer Bloem vraagt of het nodig is dat er in Friesland een Reststoffen Energiecentrale komt, is er op dit moment een ondercapaciteit? In de startnotitie staat dat er al met 20 procent overcapaciteit zal worden gebouwd. De heer Bloem wil graag weten of dit betekent dat er afval uit de vrije markt zal worden toegelaten? En zo ja, waar wil Omrin dit afval dan vandaan halen, komt dit dan uit het buitenland? Hij vindt dit een zeer ongezonde en ontoelaatbare zaak.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.3. en van zienswijze b, onderdeel 4.

2. Verder vraagt de heer Bloem hoe onafhankelijk het door Omrin uitgevoerde onderzoek naar economische haalbaarheid is. Dit onderzoek is bekostigd door partijen die betrokken zijn en volgens hem is enig wantrouwen op zijn plaats.

Beantwoording:

Een deel van het onderzoek door Omrin zelf is uitgevoerd en een ander deel door een bedrijf dat hiermee ervaring heeft en goed bekend staat.

3. De heer Bloem merkt op dat de informatieavonden in Midlum, Wijnaldum en de inspraakavond in Harlingen bij heel weinig mensen bekend was, er heeft bijna niets in de krant gestaan.

Beantwoording:

De geldende procedure is gevolgd. Het voornemen van Omrin is gepubliceerd in het Fries Dagblad, de Leeuwarder-, de Harlinger- en de Staatscourant. In deze advertenties is tegelijk gemeld waar en wanneer de informatieavond n.a.v. de startnotitie plaats zou vinden. De inspraaktermijn is vervolgens nog met 3 weken verlengd tot 22 januari 2007. Door Omrin is in januari 2007 nog een voorlichtingsavond in Harlingen gehouden. Dit is ook op de website van de provincie Fryslan gemeld.

4. Harlingen is de enige plaats waar Omrin de milieueffecten gaat onderzoeken. Hiermee negeert Omrin de oproep van Staatsbosbeheer, de Waddenvereniging e.a. om breder te zoeken. Oudehaske is als enige alternatief aangedragen, maar hier is men niet verder gegaan in verband met politieke weerstand ter plaatse. De heer Bloem wil dan ook een dringend beroep doen op het gemeentebestuur van Harlingen om goed te kijken naar de gevolgen en dan met name naar artikel 6 van de Habitatrichtlijn, en nee te zeggen. Zeker voor dit unieke Waddengebied is het zeer en zeer treurig dat er een dergelijk centrale komt.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.10 en zienswijze 7.3.

f. mevr. B. van der Pol,

Mevrouw Bianca van der Pol zegt dat de centrale eerst in Oudehaske was gepland en dat Harlingen de 2^e optie was. Toen het in Oudehaske niet lukte is van de zomer als een speer besloten om de centrale in Harlingen te bouwen.

Ook had zij graag gezien dat er in de media meer aandacht was besteed aan deze avond. Zij hoopt dat in het vervolg meer moeite gedaan wordt om de burgers in Harlingen te bereiken.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 1.10 en de beantwoording van de zienswijze e, onderdeel 3.

g. mevr. M. de Vries

Mevrouw de Vries vraagt hoe het kan dat in de startnotitie staat dat de emissies naar de lucht erg schoon zijn en vervolgens nog schoner kunnen worden door voor een nat systeem van rookgasreiniging te kiezen. Daarbij is het op voorhand dan wel bekend dat er vervuilde waterstromen vrij komen. Hoe kan dit, hoe kan schone lucht nog schoner worden?

Beantwoording:

In paragraaf 4.1 van de richtlijnen is aangegeven dat de afweging tussen de mogelijke rookgasreinigingssystemen in het MER moet worden onderbouwd en dat ook verschillende varianten beschreven moeten worden.

h. mevr. E. Kubbe van de Waddenvereniging
deze zienswijze is nog gevolgd door een schriftelijke zienswijze: zienswijze 7.

Beantwoording:

Zie de beantwoording van zienswijze 7.

Deel C: bijlagen

1. de startnotitie voor de voorgenomen activiteit van Omrin;
2. het advies van de Commissie m.e.r. d.d. 30 januari 2007;
3. verslag van de inspraakavond in Harlingen d.d. 18 december 2006 met daarin naar voren gebrachte zienswijzen;
4. alle ontvangen zienswijzen.